

În anul 1980, în așezarea din perioada timpurie a epocii bronzului, aflată în satul Odaia Turcului, comuna Mătăsaru, jud. Dîmbovița, s-au efectuat săpături arheologice în colaborare — Institutul de Arheologie cu Muzeul județean Dîmbovița, din Tîrgoviște.

Ca și în anul 1979 săpăturile s-au plasat în jumătatea dinspre terasă a așezării, jumătatea aflată spre vârful pîntenului de terasă fiind plantată cu pomi fructiferi. Săpăturile au constatat din: prelungirea secțiunii I/1979 (orientată longitudinal pe așezare), deschiderea a trei casete pe latura de nord-est a secțiunii I/1979 (pentru degajarea complexelor apărute), deschiderea secțiunii III, perpendiculară pe așezare în zona șanțului de apărare.

După cum s-a observat încă din 1979, în secțiunea I așezarea are două straturi de locuire. Stratul inferior (cu trei niveluri) este cuprins între -0,50 — 1,10 (1,20 m) și aparține culturii Glina. Stratul superior, aflat între 0,30 — 0,40 (0,45 m), aparține unui aspect cultural nou, surprins la Odaia Turcului.

Ca rezultate obținute în săpăturile din 1980 menționăm: degajarea resturilor a șapte locuințe (colibe) de suprafață, aflate în diferite stadii de conservare; secționarea unui bordei; degajarea a două gropi menajere; secționarea pînă la bază a șanțului de apărare. Cinci dintre locuințele descoperite aparțin stratului inferior. Celelalte două locuințe, gropile menajere și șanțul de apărare aparțin stratului superior.

Locuințele. Ca și în alte așezări ale culturii Glina, din cauza lipsei gropilor de pari folosiți la construcție, nu s-a putut stabili planul exact al locuințelor. Suprafețele pe care se aflau resturile acestora indică dimensiuni aproximative de 3×4 m — 3,50—5 m. În ambele straturi podelele locuințelor erau amenajate dintr-un strat de lut galben, gros de 5—10 cm. Podelele erau foarte puțin arse de incendiile care au distrus locuințele și erau parțial afectate de locuirile ulterioare și de gropile săpate din stratul superior. Pe podele și în jurul acestora s-au descoperit: o cantitate redusă de chirpici, cărbune, cenușă, numeroasă ceramică fragmentară, unelte, obiecte de lut, oase de animale, rișnițe, frecătoare, vetre deranjate sau păstrate parțial *in situ*.

Vetrele din stratul inferior erau construite direct pe sol. În stratul superior ele erau înălțate pe o substrucție din pietre mărunte de rîu.

Gropile menajere degajate aveau forma de clopot. Ambele au secționat podeaua unei locuințe din stratul inferior. În pămîntul de umplură al acestora au apărut o însemnată cantitate de fragmente ceramice, cenușă și oase de animale.

Șanțul de apărare amenajat în zona de legătură a pîntenului de terasă cu terasa are profil în forma literei „V”, cu deschiderea de 8 m și adîncimea de 2,25 m.

Unelte. În ambele straturi, ca unelte de silex, s-au descoperit cuțite curbe lucrate din silex, cu plachete calcaroase. Ca unelte de piatră menționăm: rișnițe, frecătoare, cuțite curbe, topoare-ciocane și toporașe cu muchea cilindrică, fragmentare.

Deși în așezare a apărut o însemnată cantitate de oase de animale, ca unelte de os s-a descoperit doar un număr redus de străpungătoare, dintre care unele au putut servi și ca pumnale. În stratul inferior a apărut muchea unui topor sau a unei săpăligi din corn de cerb. În șanțul de apărare, s-a descoperit un pumnal miniatral din metal.

Definitiv pentru așezarea de la Odaia Turcului este *ceramica*. Deși fragmentară, în majoritate, ceramica este numeroasă și variată în ambele straturi. De asemenea, o însemnată cantitate de ceramică s-a descoperit în șanțul de apărare. Aceasta aparține exclusiv stratului superior și provine din alunecarea în șanț a resturilor din complexe aflate în apropiere.

În ceea ce privește ceramica culturii Glina, din *stratul inferior*, se remarcă faptul că în afară de categoriile principale bine cunoscute ale acestei culturi — ceramica *grosieră*, *intermediară* și de *bună calitate* — apare și o categorie de ceramică *fină*, cu degresant alcătuit dintr-o mică cantitate de nisip bine ales. Arderea acesteia este completă, culoarea căpătată fiind cenușie, neagră sau roșcată. Slipul este moderat lustruit. Ca forme principale de vase, în stratul inferior, menționăm: castroane cu umăr și margine evazată sau în formă de pîlnie, străchini și cupe tronconice și mai rar bitronconice, fragmente de căni și oale cu toartă în bandă care nu depăș

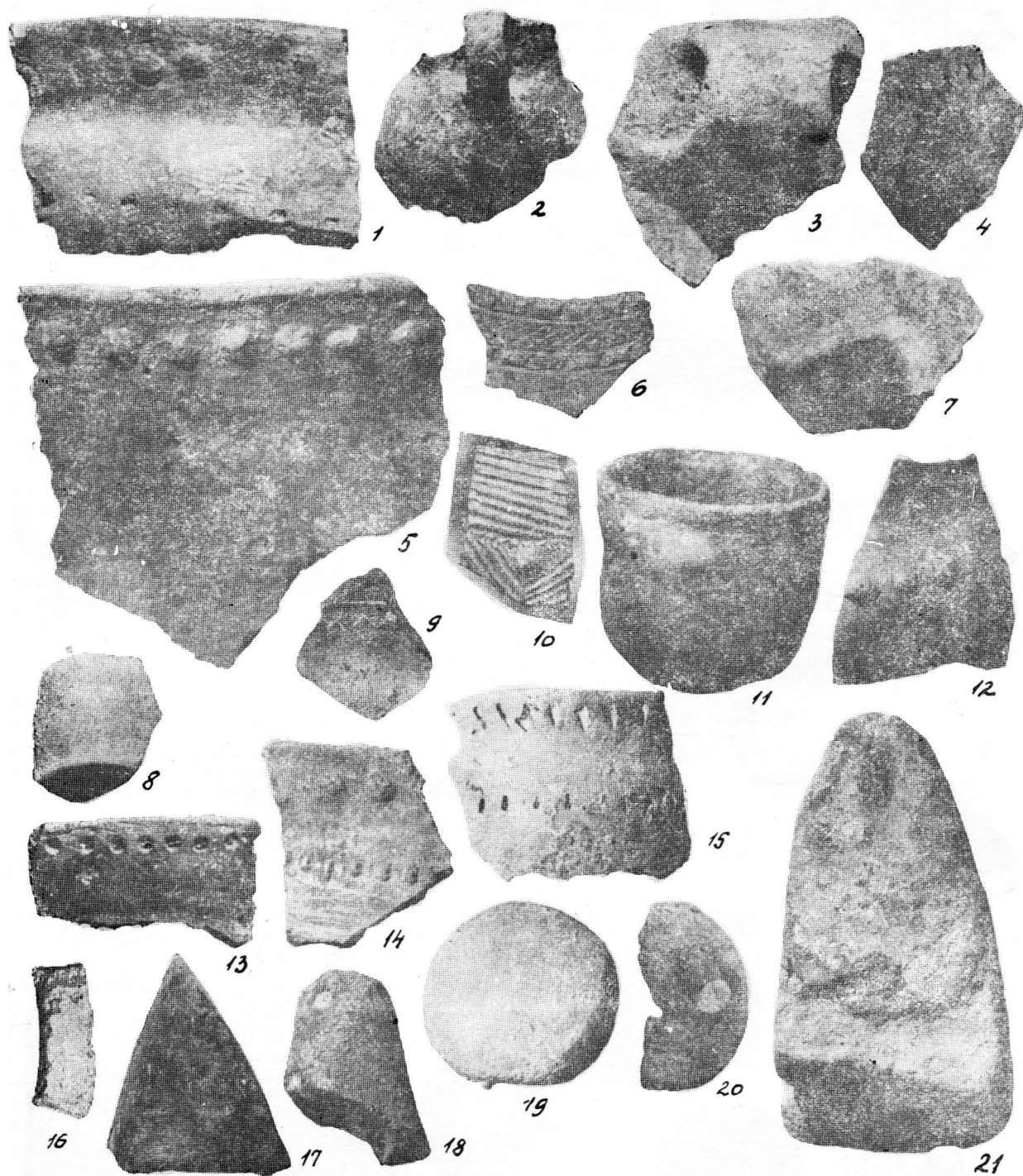

Fig. 1. Odaia Turcului. 1, 2, 4-7, 9-16, 18-21 stratul inferior (cultura Gîlna); 3, 8, 17 stratul superior.

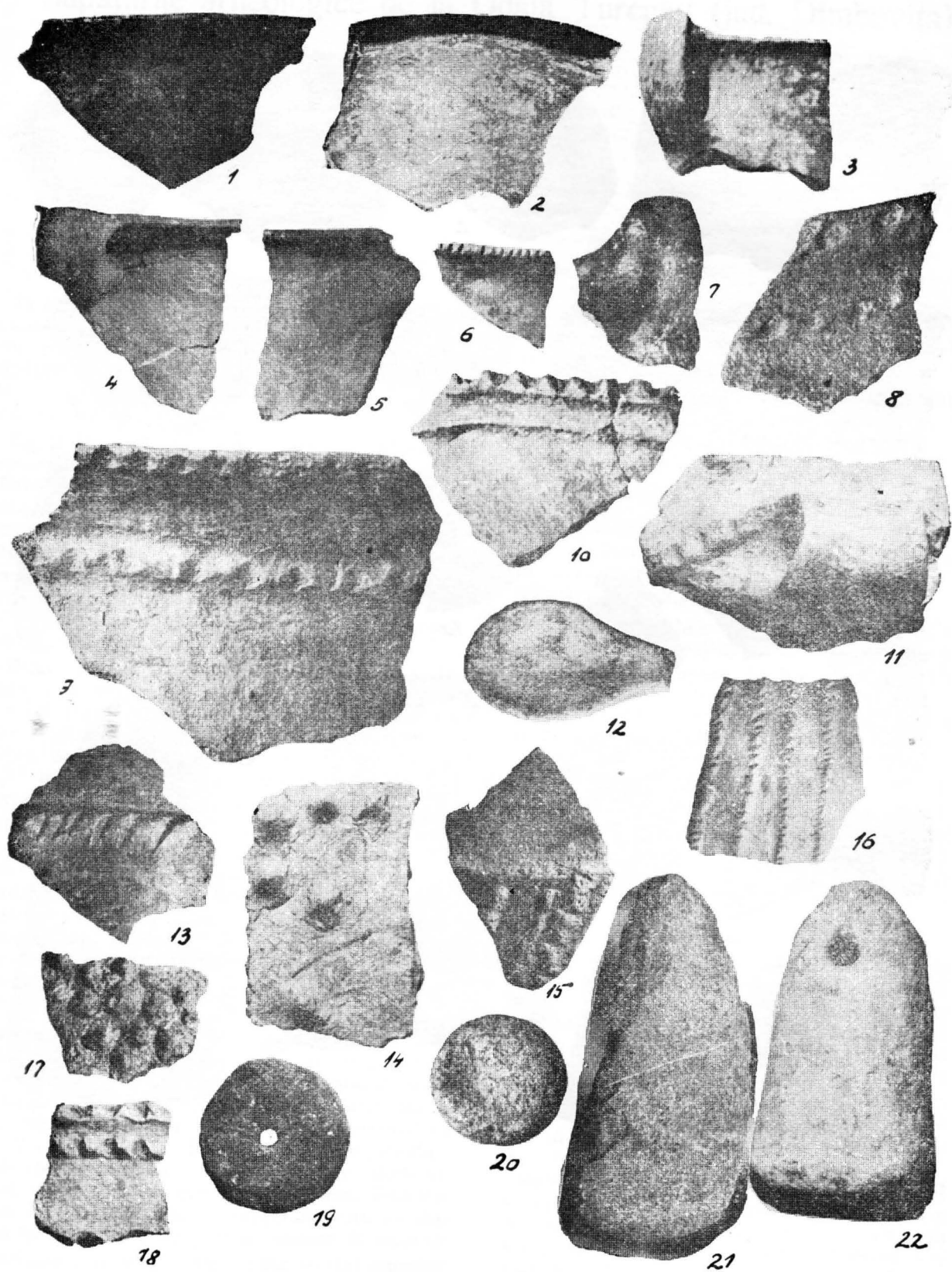

Fig. 2. Odaia Turcului, 1–22 stratul superior.

șeste nivelul buzei, pahare de diferite forme, fragmente de amfore cu torți tubulare, fragmente de strecurători și foarte rar capace de vase. Decorul ceramicii constă din: butoni „au repousse”, impresiuni alveolare și mai rar creștături scurte executate pe buza sau pe corpul vaselor, briuri alveolare în relief și mai rar crestate, butoni și nervuri scurte, dispuse izolat sau în grup, impresiuni circulare dispuse pe corp. Într-un singur caz a apărut decorul executat cu șnurul răsucit.

Asociată cu descoperirile aparținând culturii Glina, uneori în același complex, a apărut o categorie ceramică deosebită ca factură și decor. Aceasta este ornamentată cu benzi de șanțulele adâncite sau de incizii „în rețea”, ultimele fiind însoțite uneori de triunghiuri excizate. Analogii mai apropiate pentru această ceramică se întâlnesc în faza Schneckenberg B și în culturile Kostolac și Vučedol.

Ceramica stratului superior. Ca pastă și aceasta poate fi împărțită în 3—4 categorii. Ceramica *grossieră* și *intermediară* deși conține același degresant ca și respectivele categorii ale ceramicii Glina, se deosebește de aceasta ca ardere și forme. De asemenea ceramica de *bună calitate* și *fină* se deosebește calitativ, ca forme și decor de respectivele categorii ale ceramicii din stratul inferior.

Ca forme principale de vase menționăm: strachina sau castronul tronconic ori cu pereți arcuiți, având buza lătită și profilată, în diferite variante; cupa sau castronul tronconic cu umăr arcuit și cu toartă în bandă ușor suprainălțată, formind o creastă transversală la partea superioară; cana și oala cu profil în formă de „S” prevăzute cu toartă, similară celei menționată mai sus; ceașca cu corp scund; vasul cu marginea mult arcuită în afară; paharul cu profil în formă de „S” și fundul profilat; amfora cu torți tubulare.

Decorul constă din: briuri alveolare sau crestate dispuse sub buză ori în jurul gâtului sau al corpului, impresiuni alveolare sau creștături scurte, nervuri crestate dispuse vertical pe corp, butoni mici, conici, dispuși dens pe corp. Ceramica fină este de obicei neornamentată. Ca decoruri rar întâlnite apar: șirul de găuri care perforază marginea vasului mult evazată, nervuri transversale dispuse pe buză sau pe corp, banda de șanțulele adâncite.

Pentru ceramica din stratul superior nu am găsit analogii care să ne permită atribuirea acestei descoperiri unui anumit grup cultural cunoscut, de aceea o considerăm ca aparținând unui grup cultural aparte.

Ca obiecte de lut, în ambele straturi s-au descoperit fusaiole de diferite forme, greutăți, roți miniaturale cu buesă, linguri de lut de diferite dimensiuni.

Plastica de lut este reprezentată doar în stratul inferior printr-o figurină zoomorfă și printr-o plăcuță de lut care ar putea fi socotită figurină antropomorfă prevăzută cu orificiu pentru cap mobil.

În concluzie, pe baza observațiilor stratigrafice și a materialelor arheologice provenite din săpăturile arheologice de la Odaia Turcului, considerăm că așezarea are o deosebită importanță pentru cercetarea perioadei timpurii a epocii bronzului din Muntenia. Descoperirile din stratul inferior pe lângă faptul că îmbogățesc datele existente aduc și date noi privitoare la felul de viață și la evoluția culturii Glina, permițând totodată stabilirea unor relații cu alte arii culturale. Descoperirile din stratul superior documentează stratigrafic că cultura Glina în Muntenia nu este succedată nemijlocit de cultura Tei ci de un aspect cultural bine conturat acum prin descoperirile de la Odaia Turcului.

LES FOUILLES ARCHÉOLOGIQUES D'ODAIA TURCULUI DÉP. DÎMBOVIȚA

RÉSUMÉ

Cinq des sept habitations de surface ont été dégagées: elles appartiennent à la couche inférieure (avec trois niveaux). Deux autres habitations appartiennent à la couche supérieure de l'établissement. Deux fosses à détritons ont également été mises au jour. La fosse de défense de l'habitation de la couche supérieure a été sectionnée en sa base.

Les deux couches ont livré un nombre restreint d'outils de silex, pierre et os (fig. 1/16—19; 2/20—21) et des objets en terre cuite fig. 1/20—21; 2/12, 19, 22). Dans la fosse de défense est apparu un poignard miniature de métal.

La couche inférieure, en dehors de la céramique typique pour la civilisation de Glina (fig. 1/1—2, 4—5, 7, 11—15) contenait également un petit lot de fragments qui ont des analogies dans la cadre de l'aspect Năieni—Schneckenberg B et dans les civilisations de Kostolac et Vučedol (fig. 1/6, 9, 10). Du point de vue culturel, l'habitation de la couche supérieure, avec de la céramique typique (fig. 2/1—11, 13—18), qui se superpose directement à l'habitation Glina, est à attribuer, pensons nous, à un aspect culturel indépendant.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. Odaia Turcului. 1, 2, 4—7, 9—16, 18—21 couche inférieure (civilisation Glina); 3, 8, 17 couche supérieure.

Fig. 2. Odaia Turcului. 1—22 couche supérieure.